

సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనము

పాఠ్యాంశ విభాగము S.A.- I

తరగతి : 10వ

కాంపోజిట్ సంస్కృతం

మార్కులు : 20

I. లోకहितं मम करणीयम् ।

1. భావవ్యక్తికరణమ్
2. సర్జనాత్మకతా
3. భాషాంశాః

II. परोपकाराय सतां विभूतयः ।

1. శ్లోకపూర్ణణమ్ - భావలేఖనం చ
2. భావవ్యక్తికరణమ్
3. సర్జనాత్మకతా
4. భాషాంశాః

III. व्याकरणांशाः ।

1. శబ్దాః - అ) రాజన్
ఆ) భవత్
ఇ) విద్వత్
2. ధాతవః - అ) “వద” వ్యక్తాయాం వాచి ।
ఆ) ‘ప్రచ్ఛ’ శీప్సాయాం
ఇ) “వది” అభివాదనస్తుత్యోః

॥ शुभम् भूयात् ॥

సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనము

పాఠ్యాంశ విభాగము S.A.- II

తరగతి : 10వ

కాంపోజిట్ సంస్కృతం

మార్కులు : 20

I. స్వావలम्బనమ్ ।

1. భావవ్యక్తికరణమ్
2. సర్జనాత్మకతా
3. భాషాంశాః

II. వయం శిక్షేమ తిర్యగ్భ్యః ।

1. శ్లోకపూర్ణరణమ్ - భావలేఖనమ్ చ
2. భావవ్యక్తికరణమ్
3. సర్జనాత్మకతా
4. భాషాంశాః

III. వ్యాకరణాంశాః ।

1. శబ్దాః - అ) “తద్” పుంలిङ్గే
ఆ) “తద్” స్త్రీలిङ్గే
ఇ) “తద్” నపుंसకలిङ్గే
2. ధాతవః - అ) “క్రీడ్” విహారే
ఆ) “హస” హసనే
ఇ) “భాష” వ్యక్తాయాం వాచి

॥ శుభమ్ భ్యూయాత్ ॥

సూచన - S.A.- I సిలబస్ ను కూడా కలుపుకొని ప్రశ్నపత్రము తయారుచేయవలెను.

సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనము

పాఠ్యాంశ విభాగము S.A.- III

తరగతి : 10వ

కాంపోజిట్ సంస్కృతం

మార్కులు : 20

సూచన - S.A. - I, S.A. - II సిలబస్ మరియు ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన సిలబస్ను కూడా కలిపి S.A. - III ప్రశ్నపత్రం తయారుచేయవలయును.

I. వృద్ధోపదేశః ।

1. భావవ్యక్తికరణమ్
2. సర్జనాత్మకతా
3. భాషాంశాః

II. వివేకధ్వనిః ।

1. భావవ్యక్తికరణమ్
2. సర్జనాత్మకతా
3. భాషాంశాః

III. వ్యాకరణాంశాః ।

1. సమానార్థకపదాని ।
2. విరుద్ధార్థకపదాని ।
3. సన్ధ్యః
4. సమాసాః
5. శబ్దాః
6. ధాతవః

॥ శుభమ్ భ్యూయాత్ ॥

Composite Sanskrit
First Language Paper - II

Class : X

Marks : 20

कांपोजिट कोर्स

क्र.सं.	अंशः	बाह्यपरीक्षा	अन्तर्गत परीक्षा	पूर्णाङ्कः
1.	संस्कृतम्	20	10	30

विद्याप्रमाण भारत्व टिप्पणी

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	अङ्कः	प्रतिशतम्
1.	भावावगमनम् - प्रतिस्पन्दनम्	7	35%
2.	भावव्यक्तीकरणम् - सर्जनात्मकता	8	40%
3.	भाषांशाः	5	25%
	कुल	20	100%

प्रश्नानुरूप भारत्व टिप्पणी

क्र.सं.	प्रश्नस्वरूपाणि	प्रश्नसंख्या	अङ्कः	आहत्य
1.	व्यासरूपप्रश्नाः	3	4	12
2.	अतिलघुप्रश्नाः	1	3	3
3.	लक्ष्यात्मक प्रश्नाः	10	½	5
		14		20

BLUE PRINT

क्र.सं.	विद्याप्रमाणानि	अवगाहनम् - प्रतिस्पन्दनम्		व्यक्तीकरणम् - सर्जनात्मकता		भाषांशाः			समग्रम्				
		श्लोकः - भावश्च	लघु	लक्ष्यात्मक प्रश्नाः	व्यास	लघु	लक्ष्य	व्यस	लघु	लक्ष्य	व्यास	लघु	लक्ष्य
1.	पद्यभागः	1 (4)	-	-	1 (4)	-	-	-	-	-	(8) ²	-	-
2.	गद्यभागः	-	-	1 (3)	1 (4)	-	-	-	-	-	4	3	-
3.	भाषांशः	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	5
		2	-	1	2	-	-	-	-	5	12	3	5
		2											

Composite Sanskrit
First Language Paper - II

Class : X

Marks : 20

प्रश्नानुरूप विश्लेषणम्

	विद्याप्रमाणानि	क्र.सं	प्रश्नः विवरणम्	निर्देशित अंङ्काः	समयः
I	भावावगमनम् - प्रतिस्पन्दनम्	1.	अपरिचितगद्यम् प्रश्नानां समाधानं लेखनीयम्	03	6 निमेषः
		2.	परिचितश्लोकः शोलकः पूरणीयः भावश्च लेखनीयः	04	10 निमेषः
II	भावव्यक्तीकरणम् सर्जनात्मकता	3.	व्यासरूप प्रश्नः	04	16 निमेषः
		4.	सर्जनात्मक प्रश्नः	04	16 निमेषः
III	भाषांशाः	5.	अ) समानार्थकपदम्	½	1 निमेषः
			आ) समानार्थकपदम्	½	1 निमेषः
			इ) विरुद्धार्थकपदम्	½	1 निमेषः
			ई) विरुद्धार्थकपदम्	½	1 निमेषः
			उ) सन्धिविघटनम्	½	1 निमेषः
			ऊ) सन्धिसंयोजनम्	½	1 निमेषः
			ऋ) विग्रहवाक्यम्	½	1 निमेषः
			ए) समस्तपदम्	½	1 निमेषः
			ऐ) शब्दरूपम्	½	1 निमेषः
			ओ) धातुरूपम्	½	1 निमेषः
				20	60 Mts.

Composite Sanskrit
(First Language Paper - II)

Class : X

S.A. - III (Model Question Paper - I)

Marks : 20

విద్యా ప్రమాణాలు	I	II	III	మొత్తం
మొత్తం మార్కులు	7	8	5	20
విద్యార్థి పొందిన మార్కులు				
గ్రేడు				

సూచన : - విద్యార్థులు ప్రశ్నపత్రం చదవడానికి 15 నిమిషాలు కేటాయించడమైనది.

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్ ।

1. అధః దత్తమ్ అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖన్తు ।

3 x 1 = 3

సంస్కృతభాషాభివృద్ధికి పత్రికాః సన్తి । తాసు దిన, వార, పక్ష, మాస పత్రికాః అన్తి । “గౌరవాణి” ఇతి మాసపత్రికా చిత్తూరు నగరం ప్రకాశ్యతే అపి చ ‘సుధర్మా’ నామ్నీ అద్వితీయా దినపత్రికా అస్తి । సా మైసూరు నగరాత్ ప్రకాశ్యతే, ఇదానీం బెంగులూరు నగరాత్ ‘సమ్భాషణ సందేశః’ ఇతి మాసపత్రికా ప్రకాశ్యతే ।

ప్రశ్నాః- 1. సంస్కృతభాషాభివృద్ధికి దినపత్రికా కా?

2. గౌరవాణి ఇతి పత్రికా కస్మాత్ ప్రకాశ్యతే ?

3. బెంగులూరు నగరాత్ కా మాసపత్రికా ప్రకాశ్యతే ?

2. ఒకం శ్లోకం పూరిత్వా భావం లిఖన్తు ?

1 x 4 = 4

తమధ్వరే వరతన్తు శిష్యః ।

(అథవా)

సర్వేన్ద్రియాణి సాధయత్ ।

II. భావవ్యక్తికరణమ్ - సర్జనాత్మకతా ।

3. అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః ఒకస్య సమాధానం లిఖన్తు ?

1 x 4 = 4

మానవవికాసాయ కాని కార్యాణి కర్తవ్యాని ?

(అథవా)

లొకహితం కథం కరణీయమ్ ?

4. अधः दत्तयोः प्रश्नयोः एकस्य समाधानं लिखन्तु ?

1 x 4 = 4

पाठ्यांशस्य आधारेण रघुकौत्सयोः सम्भाषणं रचयन्तु ।

(अथवा)

भारतदेशस्य रक्षणार्थं शिवाजीमहाराजेन कृतं प्रयत्नमधिकृत्य लिखन्तु ।

III. भाषांशाः :-

10 x ½ = 5

5. अधः दत्तानां रेखाङ्कितपदानां निदेशानुसारं समुचित समाधानं ज्ञात्वा लिखन्तु ।

- अ. वन्यप्राणिषु जम्बुकः वञ्चकः इति प्रसिद्धः (समानार्थकपदं सूचयन्तु) ()
क) व्याघ्रः ख) श्रृगालः ग) बिडालः
- आ. शसभः शीघ्रं न धावति (समानार्थकपदं सूचयन्तु) ()
क) गर्दभः ख) वृषभः ग) शलभः
- इ. संस्कृतभाषया संस्कृतेः वुद्धिः भवति (विरुद्धार्थकपदं सूचयन्तु) ()
क) निश्चयः ख) अक्षयः ग) क्षयः
- ई. समाजे शक्तः जनः सर्वकार्याणि साधयति (विरुद्धार्थकपदं सूचयन्तु) ()
क) आसक्तः ख) अशक्तः ग) विरक्तः
- उ. भवान् नैतत् दुष्कृतं कर्म करणीयम् । (सन्धिं विघटयत) ()
क) ना + ऐतत् ख) नै + तत् ग) न + एतत्
- ऊ. आश्रमात् उपमत्योः गुरुः+ आगच्छति । (सन्धत्) ()
क) गुरुरागच्छति ख) गुरोरागच्छति ग) गुरागच्छति
- ऋ. मानवः सर्वदा लोकहितं करणीयम् । (विग्रहवाक्यं लिखन्तु) ()
क) लोके हितम् ख) लोकाय हितम् ग) लोकेन हितम्
- ए. यत्किमपि कर्म न चिन्तयित्वा करणीयम् । (समस्तपदं लिखन्तु) ()
क) अचिन्तयित्वा ख) विचिन्तयित्वा ग) सुचिन्तयित्वा
- ऐ. सर्वे जनाः पूजयन्ति । (“विद्वम्” शब्दस्य द्वितीया विभक्तिरूपम्) ()
क) विद्वान् ख) विदुषा ग) विद्वंसम्
- ओ. बालकः चित्रं दुष्ट्वा (समुचितं धातुरूपं सूचयन्तु) ()
क) हसति ख) हससि ग) हसामि

समाप्तः

సమాధాన పత్ర మూల్యాంకన మార్గనిర్దేశాలు
కాంపోజిట్ సంస్కృతము

Class : X

Marks : 20

I. భావావగమనం - ప్రతిస్పందన

1. అపరిచిత గద్యాంశముపై ప్రశ్నలకు జవాబులు 3 మార్కులు.

సూచన : ఒక్కొక్క సమాధానమునకు వాక్యరూపములో వ్రాసినందుకు ఒక్కొక్క మార్కు చొప్పున మొత్తం
 $3 \times 1 = 3$ మార్కులు.

1. संस्कृतभाषायां दिनपत्रिका सुधर्मा ।
2. “गैर्वाणी” इति पत्रिका चित्तुरु नगरात् प्रकाश्यते ।
3. बेंगलुरु नगरात् संभाषण सन्देशः इति मासपत्रिका प्रकास्यते ।

2. శ్లోకపూరణం - భావలేఖనం.

సూచన : శ్లోకమును పాదభంగం లేకుండా రాసినందుకు 2 మార్కులు

అర్థవంతముగా శ్లోకభావము వ్రాసినందుకు 2 మార్కులు

तमध्वरे विश्वजिति क्षितीशं निःशेषविश्राणित को राजातम् ।

उपात्तविद्यो गुरुदक्षिणार्थी कौत्सः प्रपेदे वरतन्तुशिष्यः ॥

భావము : రఘుమహారాజు ‘విశ్వజిత్’ అనే యాగం చేసి ఆ యాగంలో తనకున్న సమస్త సంపదలను దానం చేశాడు. అటువంటి రఘుమహారాజు వద్దకు పరతంతు మహర్షి శిష్యుడైన కౌత్సుడు గురుదక్షిణ ఇవ్వడానికి కావలసిన ధనాన్ని అడగడానికి వచ్చాడు.

(అथవా)

सर्वेन्द्रियाणि संयम्य ब्रह्मवत् पण्डितो जनः ।

कालदेशांपन्नानि सर्वकार्याणि साधयेत् ॥

భావము : పండితుడైన మానవుడు ఇంద్రియాలను అదుపులో ఉంచుకోవాలి. సరియైన సమయంలో సరియైన ప్రదేశంలో కార్యసాధన కోసం ప్రయత్నం చెయ్యాలి. ఈ లక్షణం కొంగ నుండి మానవుడు నేర్చుకోవాలి.

II. భావవ్యక్తికరణ - సృజనాత్మకత

3. ప్రశ్నా- मानवविकासाय कानि कार्याणि कर्तव्यानि ?

ఈ క్రింది అంశాలలో ఏవేని నాలుగు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి సొంతంగా రాసినవిగా ఉండాలి.

- మానవజన్మ ఎంతో దుర్లభమైనది. మానవులు సమాజంలో ఒక అంతర్భాగం. మానవుడు సమాజ నిర్మాణం కోసం, సమాజాభివృద్ధికోసం నిరంతరం ప్రయత్నించాలి.
- సొంత లాభం కొంతమానుకొని ఇతరుల కోసం పాటుపడాలి. అణగారిన అనాధలైన ప్రజలను ప్రేమలో అక్కున చేర్చుకోవాలి. వారికోసం చేపట్టిన సంక్షేమ కార్యక్రమాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయాలి.
- ఇతరుల కోసం చేపట్టిన పని ఎంతో చిన్నదైనా అది మనలోని అంతర్గత శక్తిని మేల్కోల్పిస్తుంది. సమాజంలోని ప్రజలందరిపట్ల సమభావన కలిగి ఉండాలి.
- మూఢనమ్మకాలను, నిరక్షరాస్యతను, అంటరానితనాన్ని పూర్తిగా నిర్మూలించేందుకు కృషి చేయాలి. ప్రజలమధ్య నెలకొన్న అసమానతలను తొలగించాలి.
- ప్రకృతి వైపరీత్యాలు కలిగినపుడు ప్రజలకు అవసరమైన కనీస సౌకర్యాలను కల్పించాలి. చేయూతనివ్వాలి. వారిలో ధైర్యం నింపాలి. అవినీతికి దూరంగా ఉండాలి.
- మానవ వికాసం కోసం ప్రభుత్వంతో పాటు ప్రజలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు కృషిచేయాలి. అప్పుడే మానవ వికాసం కలుగుతుంది.

(अथवा)

प्रश्ना- लोकहितं कथं करणीयम् ?

ఈ క్రింది అంశాలలో ఏవేని నాలుగు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి సొంతంగా రాసినవిగా ఉండాలి.

- లోకహితం కోరేవాడు తన సుఖం గురించి ఆలోచించకూడదు. దుఃఖాన్ని లెక్క చేయకూడదు. ప్రతిఫలం ఆశించకూడదు.
- ఆపదలను చూసి భయపడకూడదు. అహంకారం, విసుగు, కోపం, కారిన్యం, గర్వం మొదలైన దుర్గుణాలు ఉండకూడదు. అవసరమైన వారందరికీ మేలు చేయాలి. మనసుండి సహాయం పొందేవారిపట్ల చులకనభావం ఉండకూడదు.
- ప్రేమ, స్నేహభావం, గౌరవం ప్రదర్శించాలి. సేవచేసే సమయంలో ఓపిక, నేర్పు ఉండాలి. అందరూ మన బంధువులే అనేభావన కలిగి ఉండాలి.
- పగలు, రాత్రి అనే తేడాలేకుండా ఏ సమయంలోనైనా లోకహితం కోసం అవసరమైన పనులు చేయాలి. మంచిపనులు చేసే సమయంలో పరిమితులు ఉండకూడదు.
- లోకహితాన్ని అంకితభావంలో చేయాలి. లోభహితమేనా హితం అని భావించాలి. ఆదర్శంగా నిలువవలెను.
- లోకహితం కోసం పాటుపడిన మహాత్ముల వారి కృషిని గురించి తెలుసుకోవాలి. వారివలె మనం కూడా ఆదర్శంగా ఉండాలి.

4. प्रश्ना- पाट्यांशस्य आधारेण रघुकौत्सयोः सम्भाषणं रचयन्तु ।

ఈ క్రింది అంశాలలో ఏవేని నాలుగు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి సొంతంగా రాసినవిగా ఉండాలి.

రఘువు : మునివర్యా ! మీకు నమస్కారం. మీరాకతో నాకు ఆనందం కలుగుచున్నది. మీరాకకు గల కారణాన్ని వివరించండి.

కౌత్యుడు : మహారాజా! మీ అనుగ్రహం వల్ల నేను, మా గురువు ఆశ్రమవాసులము అందరం క్షేమంగా ఉన్నాము. సూర్యుని లాగా నీవు మాకు అండగా ఉండగా మాకు ఆపదలు ఎలా వస్తాయి? మీ చేతిలోని మట్టిపాత్రను చూసిన తరువాత నిన్ను ఏమని అడిగేది? వేరొక దాతవద్దకు వెళ్తాను. నీవు మేలు కలుగుగాక!

రఘువు : మునివర్యా ! ఇంతదానికే తిరిగి వెళ్ళరా! గురుదక్షిణార్థము వచ్చిన మీరు కోరిక ఫలించకుండానే వేరొకరి వద్దకు వెళ్ళారు అనే అపకీర్తినాకు కలుగకూడదు. రెండు, మూడు రోజులు నా అగ్నిగృహంలో నాల్గవ అగ్నిలా ఉండు. నీకు కావలసిన ధనాన్ని సంపాదిస్తాను.

కౌత్యుడు : మహారాజా! నీవు చెప్పినట్లుగానే చేస్తాను.

ఈ విధంగా వారివురి మధ్య సంభాషణ కొనసాగింది.

(अथवा)

प्रश्ना- भारतदेशस्य रक्षणार्थं शिवाजीमहाराजेन कृतं प्रयत्नमधिकृत्य लिखन्तु ।

ఈ క్రింది అంశాలలో ఏవేని నాలుగు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి సొంతంగా రాసినవిగా ఉండాలి.

- మహారాష్ట్ర ప్రాంతాన్ని పరిపాలించిన రాజులలో ఛత్రపతి శివాజీ ప్రసిద్ధుడు. ఇతడు గొప్ప పరాక్రమవంతుడు. అసమానతేజోవంతుడు. పెద్దపట్ల గౌరవము కలిగినవాడు.
- శివాజీమహారాజు ప్రజలకోసం ఎన్నో ప్రజాహిత కార్యక్రమాలు తలపెట్టాడు. తన పరాక్రమంతో శత్రురాజులను ఓడించాడు. దేశరక్షణకోసం ఎన్నో చర్యలు చేపట్టాడు.
- చెఱువులు, బావులు త్రవ్వించాడు. వ్యవసాయ అంశాన్ని ప్రోత్సహించాడు. పరమతసహనాన్ని పాటించాడు. తన సేవా రంగంలో ఇతరమతస్తుల్ని నియమించాడు.
- పరస్మీలను తల్లిగా భావించాడు. స్త్రీలపై జరిగే దాడులను తీవ్రంగా ఖండించేవాడు. మహిళలను చులకనగా చూచేవారిని కఠినంగా శిక్షించేవాడు.
- హిందూదేశ సంరక్షణకు చర్యలు తీసుకున్నాడు. ధర్మసంస్థలకు, మత సంస్థలకు హాని చేకూర్చేవారిని శిక్షించేవాడు. శరణుపొందిన వారిని రక్షించేవాడు.
- ప్రజల మనోగతాన్ని తెలుసుకోవటానికి రాత్రిళ్ళు రహస్యంగా నగరంలో సంచరించేవాడు. తన గురువైన సమర్థరామదాసుని గౌరవించేవాడు. ప్రజారక్షణ కోసం, దేశరక్షణకోసం పటిష్ఠమైన చర్యలను తీసుకొని గొప్ప చక్రవర్తిగా రాణించాడు.

III. भाषांशाः

5. बह्वच्यैक प्रश्नलकु समाधानमुलु.

अ. ख) शृगालः

आ. क) गर्दभः

इ. ग) क्षयः

ई. ख) अशक्तः

उ. ग) न + एतत्

ऊ. क) गुरुरागच्छति

ऋ. ख) लोकाय हितम्

ए. क) अचिन्तयित्वा

ऐ. ग) विद्वंसम्

ओ. क) हसति

- समाप्तः -

पाठानुगुणं प्रश्नानां भारत्वटिप्पणी
Subject - Composite Sanskrit

Class : X

Marks : 20

क्र.सं.	पाठस्य नाम	व्यासरूप प्रश्नाः	लघुप्रश्नाः	लक्ष्यात्मक प्रश्नाः
1.	लोकहितं मम करणीयम्	01	-	-
2.	परोपकाराय सतां विभूतयः	02	-	-
3.	स्वावलम्बनम्	-	-	-
4.	वयं शिक्षेम तिर्यग्भ्यः	01	-	-
5.	वृद्धोपदेशः	01	-	-
6.	विवेकध्वनिः	01	-	-
7.	अपरिचितगद्यम्	-	03	-
8.	भाषांशाः	-	-	10
		06	03	10

Composite Sanskrit
(First Language Paper - II)

Class : X

S.A. - III (Model Question Paper - II)

Marks : 20

విద్యా ప్రమాణాలు	I	II	III	మొత్తం
మొత్తం మార్కులు	7	8	5	20
విద్యార్థి పొందిన మార్కులు				
గ్రేడు				

సూచన : - విద్యార్థులు ప్రశ్నపత్రం చదవడానికి 15 నిమిషాలు కేటాయించడమైనది.

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్ ।

1. **అథః దత్తమ్ అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖన్తు ।**

3 x 1 = 3

వ్యాయామః శరీరస్య అత్యంత ఆవశ్యకం భవతి । శరీరస్య శ్రమదాయకం కర్మ వ్యాయామః । వ్యాయామేన స్వేదః బహిః గచ్ఛతి । శరీరే స్వచ్ఛం రక్తం ప్రసరతి । శరీరం లఘు భవతి । వ్యాయామేన కష్టకార్యాణ్యపి సులభతయా కర్తుం శక్యతే ।

ప్రశ్నాః- 1. శరీరస్య ఆవశ్యకః కః?

2. వ్యాయామః నామ కః?

3. వ్యాయామేన కః బహిః ఆగచ్ఛతి ?

2. **एकं श्लोकं पूरयित्वा भावं लिखन्तु ?**

1 x 4 = 4

सर्वत्र तमिस्रा ॥

(अथवा)

अविश्रामं गर्दभात् ॥

II. भावव्यक्तीकरणम् - सर्जनात्मकता ।

3. **अथः दत्तयोः प्रश्नयोः एकस्य समाधानं लिखन्तु ?**

1 x 4 = 4

रघुमहाराजस्य स्थाने यदि भवन्तः भवन्ति तर्हि किं कुर्वन्ति ?

(अथवा)

“वृद्धोपदेशः” इति पाठ्यभागसारांशं स्वीयवाक्यैः लिखन्तु ?

4. अधः दत्तयोः प्रश्नयोः एकस्य समाधानं लिखन्तु ?

1 x 4 = 4

भवतः विद्यालयस्य कञ्चन विद्यार्थी स्वकार्याणि सर्वाणि स्वयं करोति । भाविकाले तस्य जीवनं कतं भवति इति अभिनन्दन् दशवाक्यानि लिखन्तु ।

(अथवा)

विवेकानन्दस्य आशयान् प्रशंसन्तः मित्रेभ्यः पत्रं लिखन्तु ।

III. भाषांशाः :-

10 x ½ = 5

5. अधः दत्तानां रेखाङ्कितपदानां निदेशानुसारं समुचित समाधानं ज्ञात्वा लिखन्तु ।

- अ. इन्द्रः याचकः भत्वा कर्णं कवचकुण्डलानि याचते । (समानार्थक पदं सूचयन्तु) ()
क) धाता ख) अर्थी ग) वदान्यः
- आ. वन्यप्राणिषु जम्बुकः वञ्चकः इति प्रसिद्धः । (समनार्थकपदं सूचयन्तु) ()
क) शृगालः ख) शुनकः ग) गर्दभः
- इ. ग्रीष्मकाले जलम् उष्णं भवति । (विरुद्धार्थकपदं सूचयन्तु) ()
क) मधुरम् ख) तिक्तम् ग) शीतम्
- ई. सर्वदा धर्मः एव आचरणीयः न कदापि आचरणीयः । ()
क) अधर्मः ख) अन्यायः ग) अशक्तः
- उ. बालः कुत्रापि नास्ति । (सन्धिं विघटयत) ()
क) कुत्र + इपि ख) कुत्र + अपि ग) कुत्र + ओपि
- ऊ. जन + उपयोगि कार्याणि कर्तव्यानि । (सन्धत्त) ()
क) जनैपयोगि ख) जनोपयोगि ग) जनौपयोगि
- ऋ. अहर्निशं जागरणीयम् । (विग्रहवाक्यं लिखन्तु) ()
क) अहस्य निशा ख) अहेन निशा ग) अहः निशा च तयोः समाहारः
- ए. लोकाय हितं करणीयम् । (समस्तपदं लिखन्तु) ()
क) लोकहितम् ख) हितलोकम् ग) अलोकहितम्
- ऐ. बालः शुनकं ताडयति । (दण्डशब्दस्य तृतीया विभक्तिरसम्) ()
क) दण्डया ख) दण्डेन ग) दण्डस्य
- ओ. बालिका गीतं (समुचितं धातुरूपं सूचयन्तु) ()
क) गायति ख) गायन्ति ग) गायतः

- समाप्तः -

पाठानुगुणं प्रश्नानां भारत्वटिप्पणी
Subject - Composite Sanskrit

Class : X

Marks : 20

क्र.सं.	पाठस्य नाम	व्यासरूप प्रश्नाः	लघुप्रश्नाः	लक्ष्यात्मक प्रश्नाः
1.	लोकहितं मम करणीयम्	00	-	-
2.	परोपकाराय सतां विभूतयः	02	-	-
3.	स्वावलम्बनम्	01	-	-
4.	वयं शिक्षेम तिर्यग्भ्यः	01	-	-
5.	वृद्धोपदेशः	01	-	-
6.	विवेकध्वनिः	01	-	-
7.	अपरिचितगद्यम्	-	03	-
8.	भाषांशाः	-	-	10
		06	03	10

సమాధాన పత్ర మూల్యాంకన మార్గనిర్దేశాలు
కాంపోజిట్ సంస్కృతము

Class : X

Marks : 20

I. భావావగమనం - ప్రతిస్పందన

1. అపరిచిత గద్యాంశముపై ప్రశ్నలకు జవాబులు 3 మార్కులు.

సూచన : పూర్తి వాక్యరూపంలో రాసిన ఒక్కొక్క సమాధానమునకు ఒక్కొక్క మార్కు. 3 × 1 = 3 మా॥

1. వ్యాయామః శరీరస్య ఆవశ్యకః ।
2. శరీరస్య శ్రమదాయకం కర్మ వ్యాయామః ।
3. వ్యాయామేన స్వేదః బహిః ఆగచ్ఛతి ।

2. శ్లోకపూర్ణం - భావలెఖనమ్

సూచన : పాదభంగం లేకుండా శోలకం రాసినందుకు 2 మార్కులు
అర్థవంతంగా శ్లోకభావం రాసినందుకు 2 మార్కులు

सर्वत्र नो वार्तमवेहि राजन्नाते कुतस्त्वय्यशुभं प्रजानाम् ।

सूर्ये तपत्यावरणाय दृष्टेः कल्पेत लोकस्य कथं तमिस्रा ॥

భావము : ఓ రాజా! నీ రాజ్య పాలనలో ప్రజలందరూ క్షేమంగా ఉన్నారు. ప్రజలకు ఎటువంటి కష్టము లేదు. సూర్యుడు ప్రకాశిస్తుండగా చీకటిలోకం చూపును అడ్డుకోలేదు కదా!

(అథవా)

अविश्रामं वदेद्भारं शीतोष्णं च न विन्दति ।

ससन्तोषस्तथा नित्यं त्रीमि शिक्षेत गर्दभात् ॥

భావము : గాడిద విశ్రాంతి లేకుండా బరువులు మోస్తుంది. చలిని, వేడిని తెక్కించదు. ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉంటుంది. ఈ మూడు విషయాలు గాడిదనుండి నేర్చుకోవాలి.

II. భావవ్యక్తీకరణ - సృజనాత్మకత

3. ప్రశ్నా- రघुमहाराजस्य स्थाने यदि भवन्तः भवन्ति तर्हि किं कुर्वन्ति ?

ఈ క్రింది అంశాలలో ఏవేని నాలుగు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి స్వయంగా ఆలోచించి రాసినవై ఉండాలి.

- రఘు మహారాజు స్థానంలో నేను ఉంటే కుటుంబ సభ్యులనుండి, బంధుమిత్రుల నుండి, దాసగుణం గల సంపన్నుల నుండి గురుదక్షిణకు అవసరమైన ధనాన్ని సంపాదించి కౌత్సుని వంటి శిష్యులకు అందిస్తాను.

- గురుదక్షిణయొక్క ఆవశ్యకతను, గురువుల పట్ల శిష్యులు అనుసరించవలసిన విధానాలను అందరికి తెలియజేస్తాను.
- గురువులను విధ్యాంసులను జీవితంలో ఉన్నతస్థాయికి ఎదిగినవారికి ఘనంగా సత్కరిస్తారు.
- గురుపూజోత్సవాలను ఘనంగా నిర్వహిస్తాను. అందరికి ఆదర్శంగా నిలుస్తాను.
- 'కనకధారాస్తుతి' చేసి లక్ష్మీదేవా కటాక్షం ద్వారా డబ్బు సంపాదిస్తాను.
- కౌత్సుడికి అవసరమైనమేరకే ధనాన్ని ఇస్తాను.

(అथవా)

प्रश्ना- “वृद्धोपदेशः” इति पाठ्यभाग सारांशं स्वीयवाक्यैः लिखन्तु ।

ఈ క్రింది అంశాలలో ఏవేని నాలుగు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి సొంతమాటలలో రాసినవై ఉండాలి.

- శివాజీ, నీరాజీ, తానాజీ యేసాజీ వీరు నలుగురు సన్యాసి వేషాన్ని ధరించి భజన చేస్తూ రాజమార్గంలో వెళ్తున్నారు.
- ఇక వృద్ధురాలు తన ఇంటిలోనికి ఆహ్వానించి. ఆతిథ్యం స్వీకరించి ఫలములను ఆరగించి వెళ్ళమని కోరింది. వారు అంగీకరించి వృద్ధురాలి ఇంటిలోకి ప్రవేశించారు.
- వృద్ధురాలు వారికి పండ్లను సమర్పించి శివాజీ బంధింపబడినాడనే, ఇంతకుముందే బంధ విముక్తుడు అయినాడనీ తెలిసింది. ఇది నిజమేనా అని వారిని అడిగింది.
- వారు తాము సన్యాసులమనీ, రాజకీయాల గురించి తమకు తెలియదని చెప్పారు.
- వృద్ధురాలు శివాజీ గురించి మాట్లాడుతూ “శివాజీ రాజ్యాలను ఎన్నింటినో ఆక్రమించి స్వాధీనం చేసుకుంటున్నాడు. వాటి మధ్య ఐక్యతను సాధించుటలేదు. ఈ కారణం వల్ల ఆ రాజ్యాలు శివాజీ చేతుల నుండి జారిపోతున్నాయి. అని పలికింది.
- శివాజీ మహారాజు కావాలి. అప్పుడే భారతదేశానికి ఉన్నతి అని పలికింది.
- శివాజీ గురువైన సమర్థరామదాసు వృద్ధురాలు ఇంటికి వచ్చాడు. అందరూ సమర్థరామదాసుకి నమస్కరించారు.
- శివాజీతో నీవు రాజువికావాలి అని చెప్పాడు. విదేశీయులు దేశద్రోహులైన భారతీయులు పాలించకూడదు అని చెప్పాడు.
- శివాజీ వారికోరిక ప్రకారం రాజ్యాన్ని స్వధర్మాన్ని రక్షించడానికి ప్రయత్నం చేస్తానని చెప్పి తన పరివారంతో కలిసి వృద్ధురాలి ఇంటి నుండి వెళ్ళిపోయాడు.

4. ప్రశ్నా- भवतः घ्यालयस्य कञ्चन विद्यार्थी स्वकार्याणि सर्वाणि स्वयं करोति । भाविकाले तस्य जीवनं कथं भवति इति अभिनन्दन् दशवाक्यानि लिखन्तु ।

ఈ క్రింద ఇచ్చిన విధంగా నాలులు అంశాలు తప్పక ఉండాలి. అవి సొంతంగా రాసినవిగా ఉండాలి.

- మా తరగతిలో అజయ్ అనే విద్యార్థి ఉన్నాడు. అతడు శారీరక వికలాంగుడు. అయినా అతనిలో ఆత్మవిశ్వాసం చెక్కుచెదరదు.
- ఇతరుల మీద ఆధారపడి ఏనాడు జీవించడు. తనపనులను తానే స్వయంగా చేసుకుంటాడు.
- చదువులో తరగతి గదిలో ముందుంటాడు. పెద్దలను గౌరవిస్తాడు.
- పల్స్ పోలియో వంటి కార్యక్రమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొని ప్రభుత్వ అధికారులకు సహాయపడతాడు.
- అతనిలో ఆత్మవిశ్వాసం విద్యార్థులందరినీ ఆకర్షించింది. ప్రత్యేకించి నన్ను బాగా ఆకట్టుకుంది.
- భవిష్యత్తులో అతని జీవితం సుఖమయంగాను, ఆదర్శవంతంగాను ఉండగలదని ఆశిస్తున్నాడు.

(अथवा)

प्रश्ना- विवेकानन्दस्य आशयान् प्रशंसन्तः मित्रेभ्यः पत्रं लिखन्तु ।

ఈ క్రింది ఇచ్చిన విధంగా లేఖా నియమాలను పాటిస్తూ వివేకానందుని గురించిన నాలుగు ఆశయాలను ప్రస్తావిస్తూ సొంతమాటలలో రాసినవిగా ఉండాలి.

విజయవాడ

02-06-2016.

ప్రియనమైన మిత్రుడు శ్రీనివాస్కు,

నీ మిత్రుడు వ్రాయునది. నేను బాగా చదువుతున్నాను. నీవు బాగా చదువుతున్నావని ఆశిస్తున్నాను. మనదేశంలో ఎంతోమంది మహనీయులు జన్మించారు. వారిలో స్వామి వివేకానందుడు ప్రసిద్ధుడు. ఈ మహనీయుడు నిస్తేజంగా ఉన్న జాతిని తన ఉపన్యాసాలతో జాగృతం చేశాడు. యువతలో చైతన్యాన్ని నింపాడు. తక్కువ కాలమే జీవించినా అనల్పమైన కీర్తిని పొందాడు. పరమత సహనాన్ని ఇంద్రియ నిగ్రహాన్ని పాటించమని బోధించాడు. మనదేశాన్ని సంస్కృతిని గౌరవించమని ప్రబోధించాడు. సంకుచిత భావనను విడనాడి వసుధైవ కుటుంబ భావనను పెంపొందించుకొనమని ఉపదేశించాడు.

ఇట్లు

నీ ప్రియ మిత్రుడు

× × × × ×

చిరునామా:

పి. శ్రీనివాస్

10వ తరగతి

ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల

కంబం, ప్రకాశం జిల్లా.

III. भाषांशाः

5. बह्वच्यैर्चिक प्रश्नलकु समाधानमुलु.

अ. ख) अर्थी

आ. क) शृगालः

इ. ग) शीतम्

ई. क) अधर्मः

उ. ख) कुत्र + अपि

ऊ. ख) जनोपयोगि

ऋ. ग) अहः निशा च तयोः समाहारः

ए. क) लोकहितम्

ऐ. ख) दण्डेन

ओ. क) गायति

- समाप्तः -